

Minke in Abu Dhabi

Rinsumageest, zomer 1987

Op de piano lessenaar ligt een tekst van Rients Gratama voor zijn nieuwe programma 'In Fries is in Fries is in Fries' (Een Fries is een Fries is een Fries)

Minke fan Menaam nei Madonna
yn de Kuip fan Rotterdam
mei fjirtichtûzen oaren
op de tredde ring hiel heech
en fier under har hiel leech
stiet in popke yn'e spotlight*

.....
.....etc.

Kinderoppas Gerrie die in de achterkamer zit hoort mij zingen en spelen tijdens het zoeken naar noten en akkoorden voor de melodie van de eerste twee zinnen. Allerlei geïmproviseerde melodische en ritmische varianten passeren de revue maar geen enkele melodie wordt herhaald. Steeds weer klinkt er iets anders op uit mijn studio in de voormalige dameskapsalon, terwijl de tekst wel steeds hetzelfde blijft:

Minke fan Menaam nei Madonna, yn de Kuip fan Rotterdam

Daaruit maakt ze op dat ik nog niet tevreden ben met de probeersels tot dan toe. Althans dat is haar vermoeden vertelt ze me als ik even later bij haar ga zitten voor een kop koffie. Maar ze heeft nog iets ontdekt.

Alles wat je tijdens zo'n voorstelling hoort aan teksten en muziek moet eerst woord voor woord en noot voor noot bedacht worden. Rients kan wel een liedtekst schrijven maar het wordt pas een lied als de componist er een melodie en begeleiding bij bedenkt.

Als het af is lijkt het of tekst, melodie en begeleiding onlosmakelijk verbonden zijn. Tenminste als het werk goed gedaan is.

Dat heeft ze zich nu net voor het eerst gerealiseerd, stelt ze verbaasd vast.

Het is ook voor mij een opzienbarende ontdekking. Ik ken Gerrie omdat ik haar altijd in theater De Lawei in Drachten tegenkwam bij de voorstellingen van Rients en Leny&Leo. Bovendien, ze speelt accordeon, zingt en doet ieder jaar mee aan de amateur nieuwjaarsrevue van theaterdirecteur Roel Oostra, die daarvoor de teksten schrijft, meestal op bestaande melodieën.

Twee jaar hiervoor speelde ze ook mee in de revue 'Alle Jierren Feest' met een cast van professionele artiesten en geselecteerde amateurs.

Als iemand met zo'n actieve belangstelling voor muziek en theater al geen besef heeft van het ontstaansproces, dan kun je er zeker van zijn dat het grootste deel van het theaterpubliek dit ook nauwelijks in de gaten heeft.

*Minke uit Menaldum, naar Madonna in de Kuip van Rotterdam, met veertigduizend anderen, op de derde ring heel hoog, en ver onder haar heel laag, staat een popje in het spotlicht

Abu Dhabi (VAE) voorjaar 1995

Rients en ik hebben net opgetreden voor de vereniging van Nederlanders die werkzaam zijn in dit Arabische Emiraat. Al eerder deze week traden we op in Dubai voor een soortgelijke club van expats. Nederlandse cabaretiers treden vaker op in het buitenland dan je zou vermoeden. In 1982 hadden we al eens opgetreden in Oman voor de Nederlandse Shell medewerkers en in het verleden had Rients zelfs al in Nigeria en de USA opgetreden. Mensen die ver van huis wonen en werken vinden het heerlijk om een avond geëntertaint te worden door een vaderlandse artiest, vooral als er typisch Hollandse zaken de revue passeren.

Rients had voor deze voorstellingen een selectie gemaakt van Nederlandse liedjes en conferences uit verschillende eerdere programma's. Net als in Dubai was het in Abu Dhabi ook weer een groot succes. Tussen die Nederlanders in het buitenland zitten meestal opvallend veel Friezen en dat is nu ook weer het geval. Meneer Hettinga en z'n vrouw nodigen ons uit voor een borrel bij hen thuis. Ze wonen aan de rand van de woestijn ergens in de buitenwijken van Abu Dhabi. Te ver weg om te lopen, dus stappen Rients en onze impresario Marga bij mevrouw Hettinga in de auto en kan ik met meneer Hettinga meerijden.

Eenmaal onderweg begint hij enthousiast te vertellen dat ze al heel lang grote fans van Rients zijn. Toen ze nog in Friesland woonden misten ze geen enkele voorstelling en alle platen en cd's die er van Rients uitgebracht waren hebben zij in in de loop van de tijd gekocht.

'Eén nummer is bij ons thuis een echte hit die we iedere week, soms wel elke dag draaien. Minke fan Menaam en dan zingen we allemaal luidkeels mee'. Na een reeks voorstellingen was er een live opname van 'In Fries is in Fries' gemaakt en op cd uitgebracht door 'Frigram'.

RIENTS GRATAMA

Hichtepunten út'e teatershow "In Fries is in Fries is in Fries..." fan Rients Gratama

Fryske optocht**	Teksten: Rients Gratama
Bûterfeart nei Omsk*	Muzyk: * Drs. P
Sleven en bakjes	** Peter Sijbenga
Op de stille griene greide	*** Addy Scheele
In Fries is in Fries	**** Nino Rota/Addy Scheele
Moddergate**	Muzikale begeleiding: Addy Scheele en Peter Sijbenga
Minke***	Opname: Telesound Recording Studio, Ljouwert
Fryske optocht**	Technyk: Ron Aerts/Ton Klein
Sûkelarjemolke	Untwerp inlay: Geert Gratama
Jarre***	Produksje en distribúsje: Roadproductions BV,
Alarm	Breedstraat 60,
Kaai boppe de doar****	Ljouwert,
De terp fan Noach****	Tel. 058-124254

Mei tank oan de direksje fan de Harmonie, Ljouwert en de Lawei, Drachten.

HICHTEPUNTEN UTE TEATERSHOW
IN FRIES IS IN FRIES IS IN FRIES IS IN FRIES

De reis die het personage Minke maakte van Menaldum naar Rotterdam om haar idool Madonna te zien optreden, had haar bijna tien jaar later nog veel verder van huis gevoerd. De noten waar ik destijds in Rinsumageest zo lang

naar had gezocht, werden dagelijks gezongen in een Arabisch land aan de rand van de woestijn.

Aangestoken door het enthousiasme van meneer Hettinga, begin ik hem te vertellen dat ik nogal wat moeite had gehad om de meest passende melodie bij de tekst te vinden. 'Oh, ja? Zo moeilijk is het toch niet?' reageert hij.

Even daarvoor had ik hem al, aangenaam verrast als ik was, verteld dat zijn verhaal over Minke zo extra leuk voor mij is, omdat het hier over mijn compositie gaat. Daarop kreeg ik ook al nauwelijks enige reactie. Eerder een schouderophalend zwijgen en een terloopse zijdelingse blik, die totaal niet strookte met mijn enthousiasme voor de situatie. Als iemand jouw opwinding totaal niet blijkt te delen wil je er alles aan doen om die ander er toch in te betrekken. Dus zing ik, om het ontstaansproces van zo'n liedje dan nog maar eens duidelijker te illustreren, spontaan een paar varianten op de eerste tekstregels. Daarbij de melodie vermijdend zoals ie uiteindelijk geworden is en op de cd staat.

Meneer Hettinga reageert nu wel, maar zijn ongeïnteresseerdheid in mijn verhaal heeft plaats gemaakt voor regelrechte verontwaardiging.

'Zo gaat het helemaal niet' bijt hij me toe. Zijn intonatie klinkt opeens ook opvallend veel Friester dan even daarvoor.

Mijn betoog over de vele mogelijkheden, die zich tijdens zo'n maakproces aandienen en de moeilijkheid om daar beslissingen over te nemen, komt niet aan. Hier zit iemand naast me die niet van plan is om nog verder te luisteren naar een muzikant die beweert componist te zijn, terwijl ie niet eens zijn eigen melodieën kent. Daar gaat hij niet intrappen.

Gelukkig komt er snel een einde aan die nachtelijke rit in Abu Dhabi.

Het laatste stuk leggen we zwijgend af. Ik heb de hoop opgegeven om meneer Hettinga te kunnen overtuigen en denk aan Gerrie, destijds in Rinsumageest. Zij had een geloofwaardige getuige in deze zaak kunnen zijn.

Misschien heeft meneer Hettinga later de cd nog eens goed bestudeerd en daarbij de drie sterretjes ontdekt die zowel bij Minke als bij mijn naam staan.

Die nachtelijke confrontatie in Abu Dhabi met onwil uit onwetendheid ervoer ik in eerste instantie als een teleurstelling. Nu denk ik het iets beter te begrijpen. Als tekst en melodie onlosmakelijk verbonden lijken, dan kan bijna niemand zich voorstellen dat het ook anders had gekund. Het liedje Minke was bezit geworden van de familie Hettinga. Ze hadden het zich eigen gemaakt en het maakte deel uit van hun privéleven. De claim op het mede auteurschap werd gevoeld als een brutale inmenging van een buitenstaander. En het bewijs dat ik inbracht deugde van geen kant, want ik kon de melodie niet eens zingen. Uiteindelijk was het, hoe onbedoeld ook, een heel groot compliment.